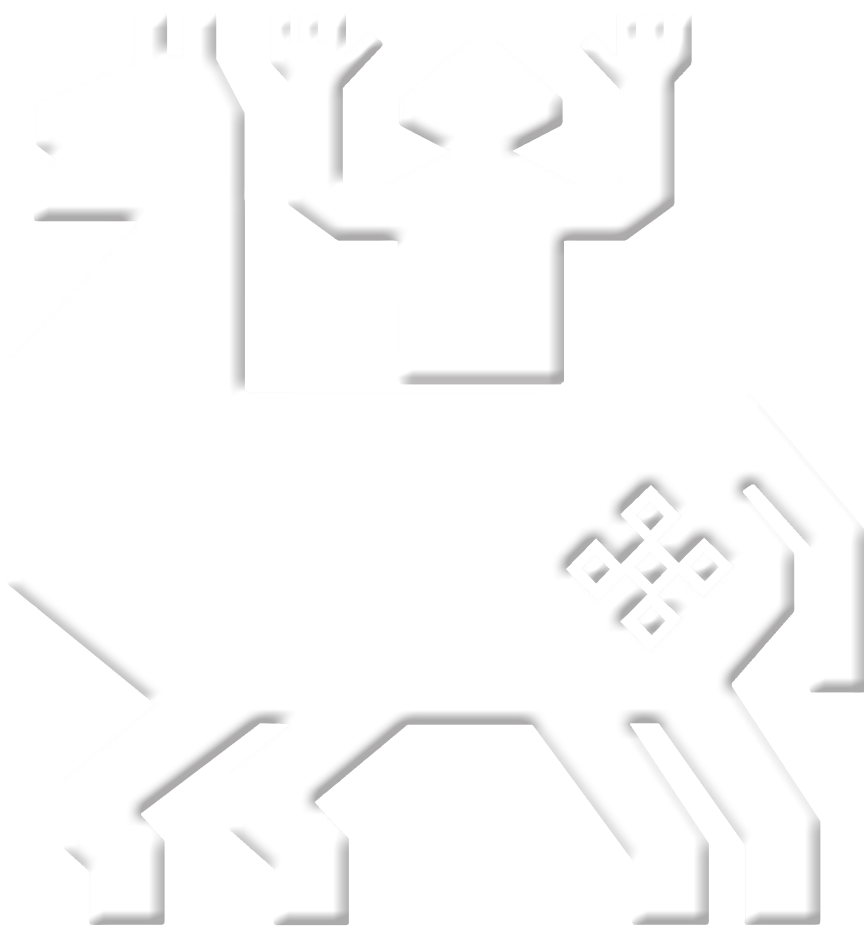

PROGRAM- FÖRKLARING

Programförklaring för hembygdsrörelsen i Jämtland Härjedalen

antagen vid Heimbygdas årsstämma i Lit den 19 maj 2012

Hembygdsrörelsens grundsyn

Hembygdsrörelsen är en del av det levande samhället. Den skapar broar mellan det förgångna, nutiden och framtiden. Hembygdsrörelsen har ett humanistiskt och demokratiskt synsätt och den är öppen för alla, oavsett bakgrund. Den respekterar kulturarvets skiftande former i tid och rum.

Hembygdsarbetet skapar gemenskap, trygghet och identitet. Intresset för kulturarvet är drivkraften i engagemanget för hembygden. Här möts alla generationer.

Inledande presentation

Hembygdsrörelsen i Jämtlands län består av ca 80 föreningar, varav huvuddelen har sina socknar (=de tidigare småkommunerna) som verksamhetsområde. Medlemsantalet är 12 600, över 10 % av länets invånare. Verksamheten drivs nästan enbart genom frivilliga insatser och omfattande ideellt arbete.

Varje hembygdsförening utformar sin egen verksamhet, beroende på lokala behov och förhållanden, och egna ambitioner.

Hembygdsförbundet Heimbygda är föreningarnas gemensamma samverkansorgan, med uppgift att stödja och underlätta verksamheten, och föra hembygdsrörelsens talan i länet.

Sveriges hembygdsförbund - SHF - har motsvarande uppgifter på riksnivå.

Verksamhetens syfte

Hembygd

Hembygd är där man bor, oavsett varifrån man kommer, oavsett ålder, yrke, utbildning eller intressen. I vår tid bor de flesta inte på samma plats hela livet. Vi får flera hembygder. Men den allra viktigaste är den där vi just nu bor, och som vi delar med alla andra som bor på samma ställe. Ju mer som förenar människor med platsen, bygden och landskapet där de bor, desto större trivsel, motivation och självförtroende känner de. Detta ger hembygdsrörelsen en viktig uppgift i dagens samhälle.

Samhörighet och gemenskap

Verksamhetens viktigaste syfte är att skapa gemenskap och samhörighet i tid och rum, mellan alla som bor i bygden, mellan generationerna, mellan förr, nu och framtid. För flertalet hembygdsföreningar innebär detta en strävan att vårda den sociala gemenskapen inom den socken där föreningen verkar.

Bygdens överlevnad

Hembygdsrörelsen vill ge lokalsamhällets människor en röst. Genom hembygdsföreningen kan de ges ökat inflytande över bygdens framtid och sin egen närmiljö. Centralisering av andra samhällsfunktioner gör denna uppgift allt viktigare.

Föreningarna vill därför ta ökat ansvar för bygdens gemensamma angelägenheter i nära samverkan med övriga lokala organisationer.

Kontinuitet och långsiktighet

Historia och kulturarv är av betydelse för människorna i nuet och framtiden.

Genom att ge vidgade perspektiv i tid och rum vill hembygdsrörelsen medverka till ökad tolerans, kreativitet och eftertanke, lära människor att se sin situation i ett större sammanhang och öka förmågan till långsiktigt tänkande.

Verksamhetsformer

Livslångt lärande

En grundläggande del av hembygdsarbetet är att levandegöra kunskapen om bygdens historia, kultur och natur. Genom livslångt lärande vill hembygdsrörelsen göra så att människors miljö får betydelse för dem och ladda den med känslor, så att människor känner sig rotade där de bor och vill skapa sig en framtid där.

Anläggningar och samlingar

Sammanlagt förvaltar och vårdar länets hembygdsrörelse ett kulturarv omfattande 84 anläggningar med över 400 byggnader och över 100.000 föremål, och därtill omfattande arkiv. Lika viktigt som bevarandet är att göra dem tillgängliga och lätta att bruka, genom visningar, utställningar och digitalisering.

Hembygdsgården som arena

Hembygdsgården är avsedd som en samlingsplats för alla bygdens invånare och som en viktig resurs för kultur, skola, turism och andra verksamheter. Frånsett aktiviteter under andra årstider håller föreningarna sommaröppet, ordnar nationaldagsfirande, midsommarfest och andra återkommande evenemang, arbetar med servering, hantverk, sång, musik och teater. En strävan är att engagera människor i hela bygden att delta och att upplåta hembygdsgårdarna även för andra arrangörer.

Bygden omkring

Hembygdsrörelsens ansträngningar att bevara och levandegöra gäller hela bygden, inte bara hembygdsgården. Föreningarna vill värna om fornlämningar och bebyggelse, ortnamn, språk och traditioner, natur och miljö. Särskilt viktigt är att slå vakt om sockenkyrkan och motverka landsbygdens anonymisering, genom att hålla socken- och landskapsnamnen levande.

Dokumentation och hembygdsvård

I uppgiften att vårda kulturarvet och föra det vidare ingår en strävan att engagera medlemmarna i fortsatt insamling av kunskap om bygdens invånare, historia, språk, kultur och traditioner. Många föreningar strävar att ge ut årsskrifter och hembygdsböcker. Årsboken Jämten är Jamtlis och Heimbygdas gemensamma medlemspublikation.

Hantverk och hemslöjd

Sedan gammalt har hembygdsföreningarna och hembygdsgårdarna stor betydelse för arbetet med hemslöjd och hantverk. För att samordna och utveckla verksamheten finns Heimbygdas textilkommitté, med ombud inom de enskilda föreningarna, och Heimbygdas byggnadsvårdskommitté, som arbetar med byggnadshantverk och delar ut årliga byggnadsvårdspriser.

För alla i bygden

Välkomna alla

Hembygdsföreningarna strävar efter att nå alla bygdens människor, fastboende lika väl som fritidsboende, hemvändare och tillfälliga besökare. Alla älskar en bygd om de känner sig aktivt välkomnade. Särskilda ansträngningar kommer att göras för följande grupper.

Nya grannar

Oavsett från vilket land eller vilken kultur de kommer, vill hembygd rörelsen ta personlig kontakt med alla nyinflyttade, välkomna dem in i den lokala gemenskapen, och ge kunskap och upplevelser så att de känner sig hemma.

Seniorer

Äldre gör viktiga insatser och får samtidigt stimulerande uppgifter som bidrar till god hälsa. En strävan är att kontakta alla nyblivna pensionärer och inbjuda dem till engagemang och medansvar inom hembygdsföreningarnas ram.

De unga

Med särskilda aktiviteter och anläggningar för barn och barnfamiljer, föreningsverksamhet för barn och på sikt särskilda ungdomssektioner, samt fortsatt utveckling av föreningarnas samverkan med skola och förskola, vill hembygd rörelsen engagera de yngre generationerna och ge dem förankring i deras hembygd.

Turismen

Hembygd rörelsen arbetar aktivt för att välkomna turister och andra gästande besökare, och många hembygdsgårdar fungerar som besökscentra för turism i bygden. Verksamheten är viktig för att fylla varumärket Jämtland respektive Härjedalen med innehåll och för att medverka till en attraktiv och tydlig profil för länet.

Samverkan

För att nå dessa mål vill hembygd rörelsen nära samverka med kommuner, skola och turism, och med andra organisationer, och försöka stimulera tillkomsten av näringslivsverksamhet med kulturell och historisk anknytning.

Hembygd rörelsen ger länets regionala museiverksamhet en bred förankring bland länets invånare. Heimbygda samverkar nära med läns museet och är en av Jamtlis stiftare.